

2761.

7785.

XXVII SPRAWOZDANIE

KRAKOWSKIEJ KOLONII LECZNICZEJ DLA
DZIECI SKROFULICZNYCH I ZAGROŻONYCH
GRUŻLICĄ (POD ŚW. JÓZEFEM) W RABCE

ZA 1913 ROK

CHŁOPCY WYCHODZĄ Z KOLONII NA ĆWICZENIA I DALSZĄ PRZECHADZKĘ

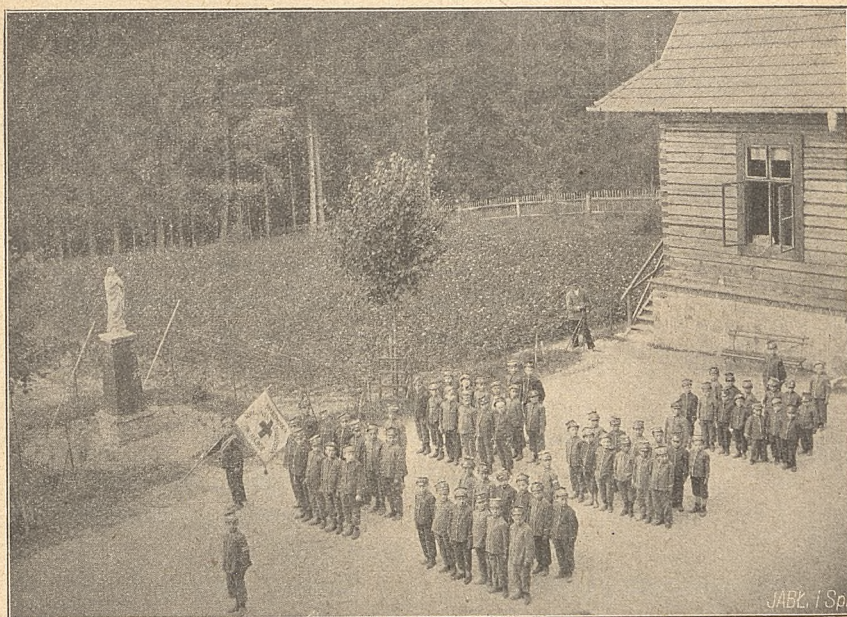
W KRAKOWIE, DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELL.
POD ZARZĄDEM JÓZEFA FILIPOWSKIEGO — ROK 1914.

XXVII SPRAWOZDANIE

KRAKOWSKIEJ KOLONII LECZNICZEJ DLA
DZIECI SKROFULICZNYCH I ZAGROŻONYCH
GRUŻLICĄ (POD ŚW. JÓZEFEM) W WRABCE

ZA 1913 ROK

CHŁOPCY WYCHODZĄ Z KOLONII NA ĆWICZENIA I DALSZĄ PRZECHADZKĘ

W KRAKOWIE, DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELL.
POD ZARZĄDEM JÓZEFA FILIPOWSKIEGO — ROK 1914.

NAKŁADEM TOWARZYSTWA OPIEKI SZPITALNEJ.

Towarzystwo opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie

zawiązane w roku 1872.

Protektor:

Jego Książęca Biskupia Mość książę Adam Sapieha.

Komitet zarządzający:

wybrany na lat trzy 12 kwietnia 1913.

Przewodniczący: Prof. Dr. Maciej Jakubowski.

Zastępca: Prof. Dr. Zoll Fryderyk (młod.).

Członkowie: X. Prof. Władysław Chotkowski.

Jan Kanty Federowicz.

Dr. Franciszek Murdzieński.

Dr. Bronisław Olearski.

Mieczysław Sędzimir.

Kontrolorowie: Eustachy Jaxa Chronowski.

X. Kan. Julian Drohojowski.

Grono Dam Opiekunek:

wybrane na lat trzy 12 kwietnia 1913.

Anna Chylińska,

Janina Kostanecka,

Walerowa Jaworska,

Wilhelmina Leowa,

Ks. Teresa Lubomirska,

Hr. Krystyna Potocka,

Hr. Marya Starzeńska.

Towarzystwo założyło i utrzymuje następujące zakłady:

I. Szpital św. Ludwika dla dzieci w Krakowie

od r. 1876 (łóżek 120).

II. Kolonię leczniczą dla dzieci skrofulicznych i zagrożonych gruźlicą pod św. Józefem w Rabce.

od r. 1887 (łóżek 100).

Członkowie Towarzystwa:

A) *Fundatorowie:*

Ks. Czartoryska Zuzanna.
Prof. Dr. Jakubowski M. L.
Hr. Pusłowska Marya.
Hr. Tyszkiewicz Benedykt.

B) *Członkowie stali:*

Chronowski Eustachy.
Kostanecka Janina.
Lang Natalia.
Łepkowska Celina.
Prof. Dr. Łepkowski Wincenty.
Prof. Dr. Wicherkiewicz Bol.

C) *Członkowie czasowi:*

X. Biskup Bandurski Wład.
Br. Banhydi Kazimiera.
Hr. Baworowski Waclaw.
Dr. o. p. Biesiadecki Stan.
Dr. Buzdygan Mikołaj.
X. Prof. Dr. Chotkowski Wład.
Chylińska Anna.
Chyliński Michał.
Czarnomska Eliza.
Czarnomski Mikołaj.
Dobrowolski Michał.
Prof. Dr. Domański Stanisław.
X. Drohojowski Julian.
Dyzmański Tomasz.
Federowicz Jan.
Federowiczowa Tadeuszowa.
Grodzicka Klementyna.
Haller Cezar.
Hrebenda Władysław.
Hupkowa Marya.
Jakubowska Henryka.
Dr. Jakubowski Jan.
Jakubowska Zofia.
Jaworska Walerowa.
Kadenowa Wanda.
Kleiz Eugeniusz.
Dr. Lang Ottokar.
Hr. Lasocka Czesławowa.

Leowa Wilhelmina.
Lewicki Bolesław.
Prof. Dr. Lewkowicz Ksawery.
Ks. Lubomirska Teresa.
Ks. Lubomirski Kazimierz.
Madeyska Marya.
Małachowska Leonida.
Matusiński Jacek.
Mączyński Maciej.
Mendelsburgowa Flora.
Michałowska Marya.
Prof. Dr. Milewski Józef.
Hr. Mostowska Zofia.
Dr. Murdzieński Franciszek.
Dr. Mydlarski Władysław.
Niesiołowski Kazimierz.
X. Biskup Nowak Anatol.
Olszewska Kazimiera.
Dr. Olearski Bronisław.
Pareńska Elżbieta.
Dr. Pieńczykowski Meliton.
Pollerowa Wanda.
Popielowa Marya.
Hr. Potocka Krystyna M.
Hr. Potocka Izabella.
Hr. Potocka Katarzyna.
Hr. Potocka Krystyna C.
Hr. Potocka Marya.

Dr. Poźniak Stanisław.
Hr. Raczyńska Róża.
Hr. Raczyński Edward.
Prof. Dr. Raczyński Jan.
Roszkowski Leon.
Prof. Dr. Rutkowski M.
Rylski Stefan.
Rylska Zofia.
Sędzimirowa Jadwiga.
Sędzimir Mieczysław.
Hr. Starzeńska Marya.
Struszkiewicz Władysław.
Studzińska Marya.
Studziński-Prus Władysław.
Dr. Supiński Edmund.
Świerzowa Helena.

Prof. Dr. Szajnocha Wł.
Szatkowski Henryk.
Dr. Szlachtowski Stanisław.
Szołajska Włodzimira.
Hr. Tarnowska Róża.
J. E. Hr. Tarnowski Stanisław.
Turowiczowa Klotylda.
Hr. Tyszkiewiczowa Marya.
Wędrychowska Gabryelowa.
Hr. Wodzicka Stanisławowa.
J. E. Hr. Wodzicki Antoni.
Wysocki Michał.
Zduniowa Róża.
Zieleniewski Edmund.
Prof. Dr. Zoll Fryderyk (jun.).
Żeleński Ludwik.

Prof. Dr. Żuławski Karol.

W roku 1913 przystąpili do Towarzystwa i wpisani zostali w poczet członków czasowych:

Jaworska Walerowa.   Matusiński Jacek.
Studziński-Prus Władysław.

UWAGA: Osoby, życzące sobie przystąpić do Towarzystwa Opieki Szpitalnej dla dzieci w Krakowie, zechcą się zgłaszać do jednego z Członków Komitetu.

(Wyjątek z § 3. Statutu). Osoba składająca na raz kwotę przynajmniej 200 Koron w. a. zostaje członkiem stałym Towarzystwa.

Członkowie czasowi obowiązani są opłacać rok rocznie najmniej po 10 Kor.

Sprawozdanie

z kolonii leczniczej dla dzieci skrofulicznych w Rabce

pod św. Józefem

Rok istnienia dwudziesty siódmy.

(Łóżek 100).

Dożywotni Kurator kolonii:

Dr. Maciej L. Jakubowski.

Kierownik biura przyjęcia w Krakowie:

Dr. Franciszek Murdziński.

Lekarz ordynujący podczas pobytu dzieci w Rabce:

Dr. Ottokar Lang.

Gospodarstwem i dozorowaniem dzieci zajmują się:

Siostry Miłosierdzia (wysyłane z Krakowa) 4.

Służba niższa: służące 4, stróżów 2.

Skorowidz ruchu dzieci z ubiegłych lat:

Okres I-szy w dawnej kolonii:	chłopców	dziewcząt	razem	dni pob.
od r. 1887—1903	577 +	729 =	1.306 —	55.460
Okres II-gi w nowej kolonii:				
1904	63 +	78 =	141 —	6.204
1905	78 +	83 =	161 —	7.318
1906	81 +	85 =	166 —	7.474
1907	80 +	93 =	173 —	7.680
1908	90 +	87 =	177 —	5.532
1909	77 +	74 =	151 —	6.348
1910	29 +	30 =	59 —	3.363
1911	42 +	44 =	86 —	4.902
1912	52 +	56 =	108 —	5.340
1913	71 +	80 =	151 —	6.647
Razem	1.240 +	1439 =	2.679 —	116.268

Sprawozdanie z czynności Komitetu Towarzystwa i Zarządu Kolonii

Pragnąc w porze letniej jak najdłużej korzystać z rozległych zabudowań, w myśl postanowień Komitetu przyjęto w roku bieżącym do Kolonii dzieci na trzy sezony. Pierwszy wiosenny (od 17 maja do 4 lipca) przeznaczony dla dzieci nie uczęszczających do szkół, nawiedzonych cięższymi zmianami chorobowemi; sezon drugi wakacyjny (od 7 lipca do 21 sierpnia) dla dzieci skrofulicznych uczęszczających do szkół; wreszcie sezon trzeci (od 25 sierpnia do 27 września) przeznaczony znów dla dzieci dotkniętych poważniejszymi zmianami chorobowemi i rekonwalescentów po przebytych operacjach. Według obliczeń z lat ubiegłych utrzymanie jednego dziecka przez sześć tygodni, wynosiło około 70 K. Cyfrę tę biorąc za podstawę mogło Towarzystwo w roku bieżącym z funduszków własnych przyjąć i utrzymywać w Kolonii od 100 do 120 dzieci, czyli po 40 w każdym z trzech sezonów. Tymczasem w Kolonii może się naraz pomieścić około 100 dzieci. Pragnąc choć w części te wolne miejsca wyzyskać, Komitet Towarzystwa uchwalił i upoważnił Zarząd do przyjęcia i wysłania do Rabki na koszt Towarzystwa ogółem na wszystkie trzy sezony 120 dzieci ubogich z miasta Krakowa, zaś z miast prowincjonalnych przyjmować dzieci ubogie za zwrotem kosztów wyżywienia w kwocie 60 koron za sezon wiosenny i jesienny, a 80 koron za sezon letni wakacyjny. O uchwale tej Komitetu zawiadomiono magistraty wszystkich miast powiatowych zachodniej części kraju w tem mniemaniu, iż zarządy gmin korzystając z udogodnień, umieszczać będą w celu leczenia w Kolonii rabczańskiej dzieci ubogie skrofuliczne lub zagrożone gruźlicą, uiszczając za nie umiarkowaną kwotę kosztów wyżywienia, bądźto z funduszków miejskich, bądź też z miejscowych funduszków dobroczynnych. Zwrócić należy uwagę, że wśród obecnej drożyzny, szczególnie artykułów spożywczych, wyznaczona przez Komitet skromna kwota 60 względnie 80 K starczy zaledwo na zakupno środków żywności dla dziecka podczas sześciotygodniowego pobytu w zakładzie; a otrzymuje ono bezpłatnie od Towarzystwa: pomieszczenie

w sypialni z wygodnym łóżkiem i pościelą, opiekę lekarską, troskliwy dozór ze strony Sióstr Miłosierdzia, lekcye gimnastyki a co najważniejsza od 20—25 kąpiele słono-jodowych. W pierwszym roku zaprowadzenia tej nowej organizacji, nieliczne były zgłoszenia do przyjęcia z dziećmi z prowincyi; umieszczono bowiem za zwrotem kosztów wyżywienia dzieci: z Białej 2, z Dziedzic 1, z Pilzna 7, z Tarnowa 1, z Tarnobrzegu 2 i z Wieliczki 1. Zarząd Kolonii, stosując się do uchwał Komitetu rozeszle znów z początkiem roku 1914 magistratom miast powiatowych zachodniej części kraju odezwy i warunki przyjmowania do Rabki, z tem wyraźnem nadmienieniem, iż dzieci z poza Krakowa z powodu szczupłych funduszy nie będą przyjmowane na koszt Towarzystwa, lecz jak to już powyżej podano za zwrotem kosztów wyżywienia wynoszącym 60 K za sezon wiosenny lub jesienny, a 80 K za sezon wakacyjny, letni.

Grono Dam Opiekunek pod przewodnictwem księżnej Kazimierzowej Lubomirskiej zajęło się zorganizowaniem Komitetu balowego dla Kolonii leczniczej w Rabce zapraszając jak w latach poprzednich na skarbniczkę hr. Ignacową Ledochowską. W pracach komitetu balowego przyjęły udział łaskawie następujące panie: Teodorowa Aksentowiczowa, Eugeniuszowa Borzęcka, Michałowa Chylińska, Janowa Fischerowa, Ferdynandowa Hoesickowa, Walerowa Jaworska, Janowa Jakubowska, Jerzowa Kossakowa, Juliuszowa Leowa, Wincentowa Łepkowska, Włodzimierzowa Merunowiczowa, Kazimierzowa Morawska, Idalia Pawlikowska, Władysławowa Reissowa, Hr. Józefowa Stürgkh, Władysławowa Turska, Hr. Feliksowa Tyszkiewiczowa, Zdzisławowa Włodkowa, Fryderykowa Zollowa. Bal Rabczański, cieszący się od lat szeregu wielkiem powodzeniem, odbył się dnia 15 stycznia 1913 r. w salach Starego Teatru, przynosząc czystego dochodu 4.733 K 50 h.

Dwa fundusze żelazne uzyskało Towarzystwo w roku bieżącym dla Kolonii leczniczej.

1) Po zgonie ś. p. Zofii Janowej Federowiczowej grono znajomych i przyjaciół pragnąc uczcić Jej pamięć i wielkie zasługi jako Opiekunki kolonii rabczańskiej podniosło myśl utworzenia w drodze składek funduszu żelaznego Jej imienia. Liczne ofiary składane przeważnie w administracyi »Czasu«,

dosięgły w kilku tygodniach kwoty 1817 K, którą zajmująca się głównie tą kolektą pani Michałowa Chylińska, złożyła w filii Banku krajowego w Krakowie na książeczkę wkładową Nr. 14.638. Powyższa kwota przez dalsze ofiary i doliczone odsetki do końca roku zwiększyła się do 2115 K 27 h. Komitet Towarzystwa postanowił, aby do kapitału dopisywać odsetki tak długo, dopokąd fundusz nie wzrośnie do takiej kwoty, aby z odsetek można corocznie wysyłać w celu leczenia do Kolonii jednego chłopca i jedną dziewczynkę.

2) Po zgonie ś. p. Rektorowej Anny Teichmannowej pozostałe dzieci na uczczenie Jej pamięci ofiarowały na fundusz żelazny Kolonii leczniczej 1000 K. Chojny ten dar w celu procentowania się złożony został dnia 3 listopada 1913 r. na rachunku bieżącym Kolonii rabczańskiej w filii Banku krajowego w Krakowie.

W roku 1913 przebywało w kolonii leczniczej:

w I sezonie:	chłopców	dziewcząt	razem	dni pobyt
od 17 maja do 4 lipca (przez dni 49)	20	+ 20	= 40	— 1.960
w II sezonie:				
od 7 lipca do 21 sierpnia (przez dni 45)	38	+ 45	= 83	— 3.735
w III sezonie:				
od 25 sierpnia do 27 września (przez dni 34)	13	+ 15	= 28	— 952
Ogółem	71	+ 80	= 151	— 6.647

Oдноśnie do stanu rodziców przyjęto dzieci:

	chłopców	dziewcząt	razem
Nauczycieli	1	+ 1	= 2
Podurzędników państwowych	3	+ 6	= 9
Sług państwowych	10	+ 11	= 21
Sług miejskich	6	+ 8	= 14
Urzędników i sług prywatnych	7	+ 14	= 21
Rękodzielników	16	+ 14	= 30
Wyrobników	9	+ 6	= 15
Rolników	1	+ —	=
Wdów i sieroty z zakładów dobroczynnych	18	+ 20	= 38
Razem	71	+ 80	= 151

Koszta utrzymania przyjętych 151 dzieci pokryto:

	chłopców	dziewcząt	razem	
Z funduszków bieżących Towarzystwa	65	+	61	= 126
Z odsetek zapisu Chronowskich	—	+	1	= 1
» » H. Łepkowskiej	—	+	1	= 1
» » hr. Tyszkiewicza	—	+	1	= 1
» » E. Urbana	—	+	1	= 1
				130

Za zwrotem kosztów żywienia:

	chłopców	dziewcząt	razem	
Z Krakowa (Zakład ks. Siemaszki)	1	+	—	= 1
Z Białej	—	+	2	= 2
Z Dziedzic	—	+	1	= 1
Z Pilzna	1	+	6	= 7
Z Tarnowa	1	+	—	= 1
Z Tarnobrzega	1	+	1	= 2
Z Wieliczki	—	+	1	= 1
od osób prywatnych	2	+	4	= 6
				21
				<hr/>
Razem	71	+	80	= 151 — 151

Do Kolonii przyjęto dzieci z następującymi chorobami:

Na tle zółzowem:

	chłopców	dziewcząt	razem
Przerost gruczołów	30	+	28 = 58
Gruczoły ropiejące	3	+	3 = 6
Choroby oka	6	+	11 = 17
Choroby uszu	5	+	2 = 7
Choroby skóry (eczema)	1	+	5 = 6

II. Na tle gruźliczem:

Choroby kości	11	+	11 = 22
Choroby stawów	1	+	1 = 2
Choroby opłucnej	1	+	— = 1
Choroby skóry (wrzody gruźlicze)	—	+	4 = 4

III. Choroby ogólne

Krzywica	—	+	2 = 2
Niedokrewność	13	+	13 = 26
			<hr/>
Razem	71	+	80 = 151

Dzieci w Kolonii odbywały kurację, otrzymując codziennie rano przez lekarza ordynującego Dra L a n g a wyznaczoną ilość wody słono-jodowej rabczańskiej. Niektóre podejrzane o gruźlicę piły wodę szczawnicką. Przed południem od 8—12 dzieci kąpały się w wodzie słonej we własnych łazienkach otrzymując każde po 3 do 4 kąpiele tygodniowo, a ogółem przez cały czas pobytu w Rabce 20 do 30 kąpiele. Codziennie przed południem odbywały się przez godzinę pod kierunkiem nauczyciela p. Zajdzikowskiego, ćwiczenia gimnastyczne; w dni pogodne na otwartym boisku, a w dni słotne w sali gimnastycznej. W godzinach popołudniowych odbywały się naprzemian, jednego dnia przez dwie godziny zabawy ruchowe pod kierunkiem prof. Zajdzikowskiego w lasku przylegającym do Kolonii, drugiego dnia dalsze przechadzki w urocze okolice Rabki pod dozorem Sióstr Miłosierdzia. W dni słotne, w które niestety obfitował rok bieżący, godziny popołudniowe spędzały dzieci na zabawie częścią w sali gimnastycznej, a częścią na obszernych werandach. Mimo bardzo słotnego, kuracyi nie sprzyjającego lata, stan zdrowia u dzieci ogółem był bardzo pomyślny. Infirmerya przez całe lato była zamknięta. Ze wszystkich trzech sezonów dzieci powróciły do domu ze znacznem polepszeniem zdrowia i z przybytkiem na wadze od 1 do 2 kg.

Osoby życzliwe dla Kolonii leczniczej w Rabce upraszamy o wpisywanie się w poczet członków Towarzystwa Opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie.

Wkładka roczna wynosi 10 Koron.

O przyjęcie do Towarzystwa zgłaszać się należy ustnie lub listownie do Przewodniczącego Komitetu Prof. Dr. Macieja Jakubowskiego, Kraków, ul. Dunajewskiego 1. 3. lub do jednego z Członków Komitetu Towarzystwa, których nazwiska podane są na pierwszej stronie każdorocznego sprawozdania.

